

# Motion till riksdagen

1989/90:L608

av Elisabeth Persson och Margó Ingvardsson

(båda vpk)

## Villkorsändring i patientförsäkringen

Sedan mitten av 1970-talet finns en ansvarsförsäkring för sjukvården, kallad patientförsäkring. Ersättning på grund av försäkringen ska kunna erhållas vid skador som inträffar i samband med undersökning eller behandling vid sjuk- och hälsovård (behandlingskador). Ett konsortium bestående av Folk-sam, Länsförsäkringsbolagen, Skandia och Hansa ansvarar för försäkringen och med detta konsortium har staten och samtliga kommuner och landstings-kommuner avtal.

Nuvarande försäkringsbestämmelser innehåller en rad reservationer. Några av dem ger utrymme för tolkningar som av redan svårt drabbade pati- enter uppfattas som onödigt hårda och orättvisa.

Exempelvis avslås alla ersättningsyrkanden från människor som genom- gått operationer i hjärt-lungmaskin där stora mängder blod och blodplasma använts och som fått kronisk hepatit.

I § 3 står: Med behandlingsskada avses dock ej sjukdom, skada eller annan komplikation som är en följd av ett från medicinsk synpunkt nödvändigt risktagande för diagnostisering eller behandling av sådan sjukdom eller skada som obehandlad är livshotande eller innebär risk för svår invaliditet eller svårt lidande.

Den här paragrafen används för att motivera, att patienter som exempel- vis vid en operation behövt blodtransfusion och därigenom smittats med non A non B hepatit (gulsot) inte erhåller ersättning för behandlingsskada efter- som sjukdomen utan operation skulle inneburit risk för invaliditet eller svårt lidande.

Det kan inte förutsättas att patienter som lider av en hjärtsjukdom och som rekommenderas operation får klart för sig eller blir informerade om att ingreppet – förutom den risk som själva ingreppet innebär – också innebär risk för obotlig smitta p g a nödvändig blodtransfusion. Det är ju inte heller så att alla som får blodtransfusioner smittas eller vars hepatit blir kronisk.

Enligt uppgift från patientskadenämnden är det ungefär en femtedel av de patienter som genomgått operation med hjärt-lungmaskin som får hepatit. Av dessa är det 15–20 % vars hepatit blir kronisk.

Jämförelse kan göras med dem som smittats med HIV-virus genom blod- transfusioner. För dessa människor har särskilda utfästelser gjorts och de har fått ersättning – om än låg – för behandlingsskada. Men när det gäller non A non B hepatit – som också är obotlig – görs en helt annan bedömning.

För att ytterligare belysa patientskadenämndens snäva tolkningspraxis vill vi citera ur ett avslagsyttrande från nämnden:

Mot. 1989/90  
L608

Dnr 1980/082. ... Patientförsäkringskonsortiet har begärt nämndens principiella utlåtande om det föreligger en ersättningsbar behandlingsskada. Konsortiet anser det styrkt att patienten fått gulsot antingen via hjärt/lungmaskin eller via blodtransfusioner under hjärtoperationerna. Konsortiet anser dock att patienten led av en så kraftigt invalidiserande grundsjukdom att den kunde medföra risk för hjärtinfarkt eller i vart fall innebar risk för svår invaliditet om den inte behandlades. Tillståndet motiverade därför visst risktagande.

Nämnden konstaterar inledningsvis att patienten led av en allvarlig grundsjukdom. I samband med operationen för denna var det nödvändigt att tillföra patienten betydande mängder blod. Gulsot av typ non A non B kan finnas i transfusionsblod. Det saknas dock möjlighet att undersöka och fastställa om blodet innehåller dessa typer av gulsot. Detta medför en risk för att patienten drabbas av gulsot vid blodtransfusioner, men att den risken inte kan undvikas. I detta fall var patientens tillstånd så allvarligt att, för att undvika ett livshotande eller svårt invalidiserande tillstånd, det var ett nödvändigt risktagande att operera honom. Ersättningsbar behandlingsskada föreligger därför inte.

Dnr 69/1986. ... Nämnden gör följande bedömning. Några möjligheter att konstatera om blod eller blodplasma innehåller non-A, non-B-hepatitsmitta finns inte. Värmebehandling påverkar inte aktuellt virus. Vid den nödvändiga och omfattande hjärtoperationen med behandling i hjärt-lungmaskin finns alltid en viss risk för sådan smitta. Då risken således inte kan elimineras föreligger inte någon ersättningsbar behandlingsskada.

Vi anser att det föreligger starka skäl för att undantagsbestämmelserna från vad som ska anses vara ersättningsbar behandlingsskada ändras. Människor vars behandling krävt blodtransfusion eller användning av hjärt-lungmaskin ska – om de drabbas av en obotlig sjukdom till följd av denna behandling – kunna få ersättning av patientförsäkringen.

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ändring i villkoren för patientförsäkringen vid behandlingsskada.

Stockholm den 20 januari 1990

*Elisabeth Persson (vpk)*

*Margó Ingvardsson (vpk)*